

• EU

EU meiner EU-fartøy må få fiske **snøkrabbe** utanfor Svalbard. Norske styresmakter har eit anna syn på saka, men er åleine om si tolking av jussen, seier juss-professor.

EU krev krabbefiske

Snøkrabben, som dei siste åra har spreidd seg utover i Barentshavet, inkludert rundt Svalbard, kan no skapar no problem i forholdet mellom Noreg og EU.

Den rundt ti centimeter i diameter store skapnaden er spådd å verte ei inntektsbringande eksportvare for Noreg.

Norske styresmakter har innført mellombels forbod mot fiske, til dei har fått på plass eit forvaltingsregime for snøkrabben. Det er likevel opna for dispensasjon for til saman 50 norske fartøy.

EU meiner forskjellsbehandling av norske og utanlandske fartøy er i strid med Svalbardtraktaten og har i brev til norske styresmakter kravd at EU-fartøy også skal få fiske i havområda rundt Svalbard. Fredag melde NRK at EU-kommisjonen trassar Noreg og sjølv har gjeve fleire EU-fartøy løyve til å fiske i området.

Samstundes vurderer også EF-TAs overvåkingsorgan ESA om det skal opnast sak mot Noreg, etter klage frå Litauen. Klagaren meiner forskjellsbehandlinga av norske fartøy og fartøy frå EU-land er brot på dei grunnleggjande prinsippa for EØS-avtalen.

– Ikkje omfatta av EØS

Professor Finn Arnesen, som leiar Senter for europarett ved Universitetet i Oslo, trur ikkje klaga frå Litauen fører fram.

– Snøkrabbe er ikkje blant produkta som er omfatta av EØS-avtalen, så spørsmålet har ikkje noko i ESA å gjere. Det finst også to dommar frå EFTA-domstolen som er heilt tydelege på at EØS-avtalen ikkje skal gjelde slike varer, seier han.

Fiskeriminister Per Sandberg (Frp) seier klagaren ikkje er oppdatert på rettstilstanden.

Utanfor

«Fiskeriforvaltninga er ikkje ein del av EØS-avtalen.»

Per Sandberg (Frp), fiskeriminister

– Fiskeriforvaltninga er ikkje ein del av EØS-avtalen, seier han.

Sandberg seier kyststatar har suverene rettar over kontinentalsokkelen med tanke på utforsking og utnytting av ressursene, inkludert snøkrabbe.

– Dette inneber at andre statar ikkje kan hauste snøkrabbe i Barentshavet utan eksplisitt samtykke frå den relevante kyststaten, Noreg eller Russland. Hausting av snøkrabbe på norsk kontinentalsokkel er forbode med mindre det er gjeve dispensasjon, seier han.

– Det er berre norske fartøy som kan få dispensasjon fordi det klare utgangspunktet er at berre norske fartøy kan delta i ervervs-messig fiske og fangst i norsk jurisdiksjonsområde, med mindre norske styresmakter har inngått avtale med andre statar, seier Sandberg.

Noreg står åleine

Geir Ulfstein, som er professor i offentlig rett ved Universitetet i Oslo, og Harald Sakarias Hansen, som er stipendiat ved Fridtjof Nansen Institutt, trur likevel kravet frå EU om likebehandling etter Svalbardtraktaten kan verte utfordrande for Noreg. Noreg står nemleg åleine i si tolking av gyldigheitsområde for traktaten.

Traktaten frå 1920, som i dagar signert av over 40 land, slår fast at borgarar frå alle traktatland har lik rett til å drive næringsverksemd, jakt og fiske på Svalbard. Norsk tolking er at traktaten og likebehandlingsbestemmingane gjeld på land og i territorialfarvatna til Svalbard, som er ut til 12 nautiske mil – som svarar til litt over 22 kilometer – men ikkje på sokkelen utanfor, som er norsk.

I EUs brev til Noreg, går det fram at EU meiner traktaten også gjeld sokkelen rundt Svalbard og dermed inkluderer fiske etter botnfaste artar som snøkrabbe.

– Ingen land har hittil støtta Noregs syn på saka. Nokre har protestert mot Noreg, andre har reservert seg, seier Ulfstein, som konstaterer at «her er det nokre rettslege vanskar».

– Finst ingen praksis

Usemjå om Svalbardtraktaten har tidlegare kome til syne i spørsmål om fiskeriresursar. Sjølv om Noreg prinsipielt hevdar retten til

Fakta

Snøkrabbestriden

• I desember 2014 innførte Noreg generelt forbod mot fiske etter snøkrabbe i norsk sjøterritorium og indre farvatn og på den norske kontinentalsokkelen. For norske fartøy gjeld forbodet også i internasjonalt farvatn. Forbodet skal gjelde til det er utarbeidd ein heilskapleg forvaltingsplan for snøkrabbe.

• Det vart opna for dispensasjon for fartøy med såkalla ervervs-løyve etter deltakerloven for fangst utanfor territorialfarvatnet. Slik dispensasjon er i dag gitt til 50 norske fartøy.

• I juli 2015 vart norske og russiske styresmakter samde om å definere snøkrabben som ein såkalla botnfaste art. Det inneber at han vert underlagt eit anna forvaltingsregime enn fisk.

• En litauisk skipper vart i fjor arrestert for snøkrabbefiske på norsk side i Smuttholet.

• EU sende i haust brev til norske styresmakter med krav om at EU-fartøy må få fiske snøkrabbe ved Svalbard.

• ESA vurderer også om det skal opnast sak mot Noreg etter klage frå Litauen.

• Nyleg vart eit latvisk fartøy teke for ulovleg fiske av snøkrabbe på norsk sokkel, i nærleiken av Svalbard.

Kjelde: Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet, NRK, NTB, regjeringen.no

å kunne forby andre nasjonar å fiske i den såkalla fiskevernsona, som går ut til 200 nautiske mil rundt øygruppa, vert det ikkje forskjellshandsama mellom land her. Høve til å fiske er fastsett på grunnlag av kven som tradisjonelt har fiska i områda.

Det nye er at usemjå no handlar om ressursar på kontinentalsokkelen, og om ein heilt ny art det ikkje finst tradisjonelle rettar til.

– Det er ingen praksis for kva som skjer når det kjem inn ein ny art, seier Hansen.

Eva Aalberg Undheim
eva.undheim@nationen.no

Snøkrabben kan gi verdi

Havforskningsinstituttet anslår at det kan fangast **snøkrabbe i Barentshavet til verdier på mellom 1,5 og 6 milliardar årleg. Korleis arten vert handtert rundt Svalbard, kan også få betydning for olje og gass.**

Snøkrabben har spreidd seg frå aust til vest i Barentshavet på få år og er no på veg inn i området ved Svalbard. Det seier forskingsgruppeleiar Carsten Hvingel ved Havforskningsinstituttet.

– I norsk sone har vi enno berre sett dei fyrste bølgiene, men vi ventar at snøkrabben framover

kjem til å spreie seg rundt Svalbard, seier han.

Instituttet har tidlegare gjort utrekingar som tilseier at det kan fangast mellom 50.000 og 150.000 tonn snøkrabbe i Barentshavet på årsbasis når bestanden av snøkrabbe i er ferdig utvikla. Det kan vere tilfellet om ti års tid, ifølgje Hvingel.

– Dersom vi kan vente ein kilopris på 25–30 kroner kiloet, så kjem vi opp i ein verdi på mellom 1,5 til 6. milliardar kroner årleg.

Nr to, etter torsken

Havforskningsinstituttet jobbar no med nye analysar av utbrei-